

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

50 let bolniškega zavarovanja

Temeljni kamen

Kapitalistični gospodarski red sloni na dveh temeljih: ustvariti čim večji dobiček pri absolutni gospodarski svobodi. Kapitalizem je vodil borbo proti vezanemu gospodarstvu zmagovito največ pod geslom, da bo popolna svoboda prinesla državam in človeštvu nepopisen napredek in veliko gospodarsko blaginjo.

Ker je zmagal v gospodarstvu in v družbi kapitalistični duh, je v resnici pričela rasti industrija in obrt. Toda v še večji meri zaslužujevanje delavskega, družabni teror nad delavstvom, beda, boleznin in nezgode. Vsi ti pojavi so se razgrnili nad nezaščitenim delavstvom.

Pritisk rodi odpor. Tudi delavstvo se je pričelo boriti in zahtevati svoj prostor na soncu. Rezultat teh borb je bil delni umik kapitalizma. Priznal je delavstvu razne ugodnosti. Tako se je začela polagoma uveljavljati socialna zakonodaja. Tudi socialno skrbstvo je začelo pridobivati tla v posameznih državah. Sedaj je primorana misliti na to celo Amerika. V njej je bil kapitalizem najbolj dosledno izgrajen, zato pa je tudi vladal najdalje tam odpor države, da bi prevzela iniciativo za socialno zavarovanje. Sicer tega tudi še sedaj ni, ampak led je prebit.

Naše sedanje socialno zavarovanje temelji prav za prav na avstrijskem zakonu z dne 30. marca 1888. leta. S tem zakonom je bilo dovoljeno ustanavljanje bolniških blagajn, nezgodno zavarovanje je bilo uvedeno nekoliko pozneje.

Obseg zavarovanja

Bolniško zavarovanje na podlagi tega zakona je bilo omejeno. Raztezalo se je le na delavstvo v tovarnah, rudnikih, ladjedelnicah, kamnolomih in na obrate, ki so spadali pod obrtni zakon. Zaradi tega so bile okrajne bolniške blagajne majhni zavodi. Bivša Kranjska je imela leta 1895. 17 takih blagajn z 8.474 zavarovanci. V sedanji Sloveniji je bilo 60 blagajn. Poleg okrajnih bolniških blagajn so bile možne tudi društvene, zadružne in obratne blagajne. Torej zelo velika razbitost. To je bilo tudi vzrok, da se ni moglo bolniško zavarovanje v začetku kaj prida razviti.

Kdo je ustvaril temelj zavarovanju?

Zavedno delavstvo ni moglo biti zadovoljno s takim stanjem. Stremeti je moralo za dvojnimi cilji: bolniško zavarovanje čim bolj usposobiti za svoje naloge. To bi bilo pa možno, če bi bilo to zavarovanje čim bolj združeno.

Na drugi strani pa je bilo treba socialno zavarovanje razširiti. Izpopolniti nezgodno zavarovanje in uvesti tudi zavarovanje za onemoglost in starost. Delavstvo je šlo za te ideje zelo navdušeno v boj. Prvenstvo v tem boju je vsekakor imela socialna demokracija, toda tudi ostale delavske organizacije niso zaostajale. Lahko rečemo, da se je delavstvo v tem boju znašlo precej enotno.

Rezultat tega je bila zveza manjših blagajn v večje, enotne zveze. Najvažnejši pa je bil uspeh borbe za uvedbo

delavskega starostnega zavarovanja v letih od 1907. do 1910. Vlada se je namreč zavezala, da bo prispevala za izvedbo tega zavarovanja prva tri leta po 90 milijonov kron letno, pozneje pa vsaj 60 milijonov kron letno. Toda izbruh svetovne vojne je preprečil izvedbo tega zavarovanja, ki je bil izključen uspeh delavske borbe.

Nadaljnji razvoj

Ko so se združile majhne bolniške blagajne v Zvezo bolniških blagajn, so šele mogle misliti na razna zdravilišča, okrevališča in specialno zdravljenje. V Sloveniji se je pričelo vse to izvajati med vojno.

Po preobratu so leta 1919. in 1920. združili vse obstoječe blagajne v Sloveniji v Okrajno bolniško blagajno za Slovenijo. V maju leta 1922. je bil uzakonjen zakon o zavarovanju delavcev. Z njim je postal nosilec socialnega zavarovanja Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu, njemu je pripadla tudi Okrajna bolniška blagajna z vsem svojim premoženjem.

Najnovejši razvoj

Z zakonom o zavarovanju delavcev je bil brez dvoma napravljen korak naprej. Ni se pa razvijalo zavarovanje

v tisti smeri, kakor je predvideval zakon sam, še manj pa v smeri, kakor bi bilo v korist delavstva.

Zavarovanje poljedelskih delavcev

V smislu določil zakona o zavarovanju delavcev bi moralo biti izvedeno obvezno zavarovanje stalnih poljedelskih delavcev in poslov v onem letu, ko stopi ta zakon v veljavo, torej do 30. junija 1925. Še danes ni.

Zavarovanje za onemoglost in starost

Prav tako bi moralo biti uveljavljeno zavarovanje za onemoglost in starost po zakonu samem najkasneje do 1. julija 1925, uvedlo se je šele 1. septembra 1937. Toda zavarovanje ne ustreza današnjim socialnim potrebam. Onemoglostne, starostne, vdovske in otroške rente so prenizke, starost s 70. leti je previsoka. Delavstvo bi gotovo rade volje prispevalo za to zavarovanje višje prispevke, samo da bi se zboljšalo.

Sedanji položaj socialnega zavarovanja

Današnje socialno zavarovanje bi moglo sicer dovesti in bo tudi moralo do resnično modernega zavarovanja. Ven-

dar pa predstavlja današnje stanje socialnega zavarovanja resno krizo. Gospodarsko in, če se smemo tako izraziti, duhovno krizo.

Vzroki

Vzroki temu stanju so različni. a) Socialno zavarovanje je še vedno razbito. Prav vse socialno zavarovanje bi se moralo spraviti v sklad splošnega zavarovanja.

b) Razvoj soc. zavarovanja duši pretiran in brezobziren centralizem. Socialno zavarovanje se bo moralo v tem oziru od temelja preosnovati v cilju avtonomij. S tem bodo tudi upravni stroški znižani za lepe milijone. V tem pogledu opozarjamo na svoječasni načrt JSZ.

c) Soc. zavarovanje se mora otresti vsake politike in njenih eksperimentov.

d) V socialnem zavarovanju morajo imeti odločilno besedo tisti, za katere gre. Pri sedanjem stanju nimajo zavarovanci prav nobene besede. Videti so kakor berači, ki čakajo prav ponižno na drobtinice z bogatinove mize.

Da dobe zavarovanci odločilno besedo, morajo imeti v vodstvu dvetretjinsko zastopstvo, v nadzorstvu pa naj bodo zastopani delojemalci z dvema tretjinama. Ta princip je imelo bolniško zavarovanje na podlagi zakona iz leta 1888., na tem principu slone uprave vseh modernih in svobodnih bolniških zavarovanj. Poleg tega naj se izvedejo volitve, da bo imelo članstvo priliko odločati samo, kdo naj vodi njegovo zavarovanje.

Posledice

Posledice tega stanja so:

a) Birokratizem v socialnem zavarovanju, tako da se nihče ne more spoznati v njem, razen uradništvo.

b) Absolutizem uradovih zdravnikov. Članstvo bi moralo imeti vpliv na to, kateri zdravniki naj ga zdravijo, in da se nesposobni zdravniki odstranijo.

c) Duhovna odtujenost med člani in uradništvom socialnega zavarovanja.

d) Najhujše pa je rastoče nezaupanje članstva nasproti socialnemu zavarovanju.

Ozdravljenje

O možnosti ozdravljenja smo že govorili. Pristavljamo pa še, da imata pri tem glavno besedo dva činitelja:

a) **Država.** Država ne sme stati ob strani, ampak se mora zavedati, da je dolžna, da podpre socialno zavarovanje tudi stvarno. Preračuni modernih držav obsegajo znatne vsote posebno za socialno zavarovanje. Poleg tega mora dovoliti, da se uvede v socialno zavarovanje demokracija.

b) **Delavstvo.** Nazorno smo pokazali v začetku, kdo je položil temelj modernemu socialnemu zavarovanju. **Bilo je zavedno delavstvo.**

Tudi jugoslovansko delavstvo se bo moralo otresti svoje zaspanosti ali pa misli, da bo ta ali oni dobrosrčnež nekaj dal delavstvu. Še to, kar je že bilo zakonjeno, se deloma še ni izvršilo le zaradi delavske nedelavnosti. Tudi izboljšano in do konca izvedeno ne bo to zavarovanje brez junaške, vztrajne in dosledne borbe delavstva samega.

To naj si zapomni vsak, kdor ni zadovoljen — in nobeden ne more biti zadovoljen s sedanjim stanjem socialnega zavarovanja.

Kdaj se boš odločil in pristopil kot član k zadrugi Delavska tiskarna? Priglasil se!

Prvi zbor kovinarjev

V dne 4. in 5. junija bodo priredili kovinarji JSZ I. zbor kovinarjev na Jesenicah in Koroški Beli. Obiskal nas bo tajnik naše kovinarske internacionale Fr. Wann Wilie, ko se bo vračal od seje predsedstva kovinarske internacionale v Pragi. Za nas kovinarje je predvsem važno dejstvo, da smo organizirani v svoji internacionali, ki ima nad 150.000 članov ter je močna hrbtnica kršč. strokovne internacionale. Kovinarji JSZ s ponosom lahko gledamo na gornje številke, v katerih smo vključeni. — V današnjih težkih dneh je predvsem dolžnost nas, kovinarjev, da javnosti povemo, kaj hočemo in da jo opozorimo na najhujše krivice, ki se gode delavstvu. To smo dolžni storiti kot zavedni delavci in kot zavedni katoličani.

Zato se pripravljamo z velikim veseljem za naš prvi zbor in skrbimo, da bo udeležba častna, da dokažemo zastopniku naše internacionale svojo odločno pripadnost in zvestobo internacionali ter odločno pripadnost med-

narodnemu krščanskemu delavskemu gibanju, ki naj utrjuje tudi bratovsko sodelovanje med razprtimi narodi. Slovenski kovinarji moramo pokazati, da smo vredni člani mednarodne organizacije krščanskih kovinarjev.

O binokostih na veselo svidenje v kovinarskih Jesenicah!

Iz centrale

Skupine prosimo, da denar od prodanih znakov takoj pošljejo centrali. Naročje naj še večje število znakov! Obracunajte nam tudi denar za knjižice »Poslovanje strokovnih skupin JSZ«.

Skupine Črna (40), Javornik (80), Lesce (24), Maribor (536), Ormož (240), Rače (40), Otiški vrh (56), Slatina-Radenci (16), Jurklošter (56), Zagorje (34) naj nam takoj pošljejo denar za koledarčke. Videti je, kakor bi nekateri skupinski blagajniki pozabili na svoje dolžnosti.

Podpore iz podpornega sklada za starost in onemoglost

Kdo ima pravico do podpore iz tega sklada?

Na podlagi uredbe o izvajanju zavarovanja za onemoglost in starost imajo pravico do onemoglostne rente le tisti zavarovanci, ki so vplačali vsaj 200 tedenskih prispevkov.

Do starostne rente imajo pa pravico tudi zavarovanci, ki so dovršili 70. leto starosti in ki so vplačali vsaj 500 tedenskih prispevkov.

Za tiste osebe, ki si pa niso mogle zaradi pozne izvedbe zavarovanja za onemoglost in starost pridobiti navedenih pogojev, pa uredba predvideva osnivanje posebnega podpornega sklada, iz katerega naj bi dobivale podporo. Ta fond naj bi se osnoval pri SUZOR v Zagrebu. Pravilnik o ustanovitvi in upravljanju tega sklada naj bi izdelalo ravnateljstvo SUZOR. Ta pravilnik je sedaj že izdan in potrjen od ministrstva za socialno politiko. Pravico do podpore iz sklada za onemoglost in starost imajo:

1. Onemogle osebe, ki so stare nad 21 let in ki so bile po 1. juliju 1925 zavarovane pri SUZOR za primer boleznij najmanj 250 tednov.

2. Osebe, ki so dopolnile 70. leto starosti in ki so bile od 1. julija 1925 dalje zavarovane pri SUZOR za primer boleznij najmanj 500 tednov.

Onemoglost in starost morajo dokazati. Poleg tega morajo take osebe dokazati, da so uboge in navezane na podporo, da nimajo pravice do nikake podpore ali pokojnine od države, od samoupravnih ustanov ali naprav javnopravnega značaja ali od kakega pokojninskega zavoda in da ne znaša ta podpora 1.500 din letno.

Dalje da ne ali da niso spadali pod pokojninsko zavarovanje nameščencev. Za take je namreč predvideno v fin.

zakonu za leto 1938./39. osnivanje posebnega podpornega sklada.

Kdo podeljuje podporo. — Začetek podeljevanja istih in njihova višina

Podpore podeljuje SUZOR v Zagrebu in sicer s 1. decembrom 1938. Višina podpore se bo gibala na podlagi služka odnosno meznega razreda od 60 do 500 din mesečno.

Kdo mora vložiti prijavo za podporo, kje in kdaj?

Prijavo za podporo morajo vložiti prizadete osebe osebno in sicer po tistem okrožnem uradu ali pri privatnem bolniškem društvu, odnosno pri ekspoziturah ali poverjeništvih, pri katerem so bili zadnjikrat prijavljeni saj štiri tedne. Če pa niso bili prijavljeni pri tem zavodu 4 tedne, pa pri dotičnem, pri katerem so bili prej prijavljeni 4 tedne.

Prijave za podporo morajo vložiti prizadeti najkasneje do 1. julija 1. 1938., poznejše prijave se ne bodo jemale v poštev.

Prijave se morajo vlagati na posebnih tiskovinah, ki se dobe brezplačno pri OUZD, njegovih ekspoziturah ali poverjeništvih. Prijave se morajo izpolniti točno in natančno. Če se odpošljejo na OUZD po pošti, naj se pošljejo priporočeno. Če se izroče po osebno, naj zahteva vsak potrdilo, da je vložil prijavo za podporo.

Kdo je onemogel?

Onemogle so tiste osebe, ki si ne morejo zaradi starosti, boleznij ali drugih hib zaslužiti z delom po svojih močeh in sposobnostih in z ozirom na svojo izobrazbo ter svoj dosedanji poklic niti tretjino tega, kar si zaslužijo najete osebe iste vrste in podobne izobrazbe v istem kraju.

Kdo je ubog in navezan na podporo?

Uboga je tista oseba, ako nima lastnega premoženja ali lastnih dohodkov ali pa če ima tako nezatno premoženje ali dohodek, ki ne zadostuje za preživljanje.

Navezana na podporo je tista oseba, ki nima svojcev, ki so jo po določilih občega državlanskega zakona dolžni vzdrževati, ali pa če jih ima, da je ne morejo vzdrževati.

Kako se dokaže uboštvo in navezanost na podporo?

Prizadeti dokaže, da je ubog in navezan na podporo z uradnim potrdilom občine, v kateri stanuje. To potrdilo mora obsegati vse podatke o imovinskem stanju prosilca in njegovih svojcev, ki so ga dolžni vzdrževati.

Do naših krajev

Huda jama

V nedeljo 3. aprila smo imeli sestanek članov v Laškem. Poročal je tov. Diacci o meznem gibanju s TPD.

Preteklo nedeljo pa smo imeli sestanek pri Sv. Jederti. Govoril je tov. Kusterle iz Celja. Zlasti je poudarjal, da socialna zakonodaja in kolektivne pogodbe ne pridejo do izraza, ako nima delavstvo močne strokovne organizacije.

Večina članov redno plačuje članarino. Nekateri pa zaostajajo. Ti delajo neprilike tov. blagajniku, ker ne more članarino vedno točno pošiljati centrali. Pa tudi za take zamudnike je to neugodno, ker je prispevek najbolje sproti plačevati, da se vsota ne nabere. Verjamemo, da vsakdo težko plača, toda pomnimo, da je prispevek za veliko noč, zvišanje plač itd. plod in uspeh strokovnih organizacij. Šiht se je zvišal le za 2 din, vendar zneso to mesečno 50 din. Zato 10 din na mesec za organizacijo ni preveč. Marsikdo težko da, toda imamo člane s številnimi družinami, v tujih stanovanjih, ki jih morajo mesečno plačevati — pa vendar redno plačujejo članarino. Članarino izročajte svojemu zaupniku ali pa tov. blagajniku Gostincu!

Novim članom in tistim, ki žele pristopiti, sporočamo, da znaša pristopnina 5 din. Mesečna članarina znaša 10 din, podporni fond pa 5 din. Ta fond ni obvezen, vendar ga večidel plačujejo. Priporočamo prav vsem članom, da pristopijo tudi k podpornemu fondu.

Celje

Skupina Krščanske delavske mladine ima v četrtek 12. maja ob 8 zvečer v prostorih JSZ v delavski zbornici svoj občni zbor. Dolžnost vsakega člana KDM je, da se občnega zbora udeleži

Mezde rudarjev nezasegljive

Letošnje leto je stopil v veljavo nov izvršilni red za vso državo. Na podlagi tega so razni upniki ostro nastopili proti svojim dolžnikom. Zlasti delavci so čutili vso to pezo, poleg njih pa tudi sodišča, ki so bila odnosno so še ponekod preobremenjena s tožbami. Tudi rudarji niso bili izvzeti. Neki nesrečnejši bil pa vendar toliko pameten, da se je upr. rubežni svojega zaslužka, sklicujoč se na § 207. rudarskega zakona z dne 13. maja 1854. Po tem paragrafu namreč se mezde rudarjev ne morejo zaseči.

O pritožbi je razpravljalo okrožno sodišče v Celju, ki je razsodilo, da ni bil razveljavljen § 207. rudarskega zakona z novim izvršilnim redom in da se zaradi tega ne morejo rudarske plače zadržati.

Nasprotna stranaka se je pritožila na stol sedmorice v Zagrebu, ki pa je potrdil razsodbo okrož. sodišča v Celju.

Preživnine otrok in žen, tako imenovane alimentacije, so pa kljub temu zasegljive. Kljub navedenim odločbam so pa podvržene rudarske plače rubežu obveznosti za vzdrževanje otrok, žen in staršev. Te obveznosti tvorijo tako imenovane privilegirane terjatve in so izvzete od izjem.

Kakšni koraki so potrebni sedaj?

Če ima rudar plačo že zaseženo, mora staviti predlog na ustavitve in se sklicovati na § 207. rudarskega zakona in

Kakšne priloge so potrebne k prošnji za podporo?

K prošnji za podporo mora prosilec priložiti:

1. Potrdilo o imovinskem stanju od občine, v kateri stanuje.

2. Dokaz o identiteti. Za to zadostuje: krstni list ali poročni list ali kakršna koli legitimacija, vojaška knjižica, domovnica, potrdilo o državljanstvu. Tak dokaz bo pa potreben najbrž le v izjemnih primerih.

3. Dobro je, da so priložena potrdila delodajalcev o zaposlitvi, zdravniška spričevala in drugi dokumenti, ki bi se nanašali na zdravstveno stanje prosilca.

Opozorjamo vse tovariše na ta določila, zlasti pa na okolnost, da morajo biti prošnje vložene brezpogojno do 1. julija 1938. Zaradi tega naj pokrenejo vse korake, da ne bodo trpeli kako škodo pri teh podporah člani in njihovi svojci. Pa tudi nečlane opozorjajte na to, kajti tudi nečlane spadajo v delavsko občestvo in smo kot zavedni delavci dolžni brigati se tudi za nje.

Opozorjamo vse tovariše na ta določila, zlasti pa na okolnost, da morajo biti prošnje vložene brezpogojno do 1. julija 1938. Zaradi tega naj pokrenejo vse korake, da ne bodo trpeli kako škodo pri teh podporah člani in njihovi svojci. Pa tudi nečlane opozorjajte na to, kajti tudi nečlane spadajo v delavsko občestvo in smo kot zavedni delavci dolžni brigati se tudi za nje.

Trbovlje

Zakaj strokovne organizacije poročajo samo članstvu. Mnogo nepotrebne prerekanja in kritiziranja pada na odbore strokovnih organizacij, zakaj se vsemu delavstvu ni poročalo o zaključku zadnjih meznih pogajanj pri TPD. Res je, da take stvari zanimajo vse delavstvo podjetja ali stroke. Res je pa tudi, da vsako zboljšanje rudarjem priborijo le organizirani člani. Neorganizirani samo čakajo, kaj bodo dobili. Prav nič se nekateri neorganizirani kritiki ne vprašajo, koliko je treba dela in borb za kako izboljšanje. S samim nepremišljenim blebetanjem se pač delavstvu ne bo nikoli dalo nič priboriti. Najhujšo kritiko delajo prav tisti, ki so se leta 1923. tako klavrno in žalostno odrezali, naredili škodo celotnemu rudarskemu delavstvu za cela desetletja. Če ti ljudje danes niso v organizacijah, je prav žalostno. Enkrat stati v ospredju delavskih vrst, potem pa vreči puško v koruzo, je gotovo neznačajno. Mnogim takim ni za pošteno delo med delavstvom, ampak za to, da bi trosili razdore med že organiziranimi in tako hoteli le razbijati organizacije. Organizacije to vidijo in jih brez dvoma tudi odklanjajo. Biti tako revolucionaren, da priboriš nekaj samo sebi, ni še delo za skupnost; tega naj se ti kritiki dobro zavedajo. Takih pa organizacije ne morejo smatrati za resne v delavski borbi, zato jih morajo zaradi dobre stvari organiziranega delavstva odklanjati. Vsem tistim, ki so dobre volje, da sebi in sodelavcem pomagajo do boljšega kosa kruha, kličemo: Stopite v organizacije, da se tako skupno borimo za svoje delavske pravice! — Organizirani rudarji.

Kaj bo z viničarjem?

V »Delavski pravici« (da navedem le ta primer) smo brali, da so pri pogajanjih stavbinskega delavstva delodajalci pristali na zvišanje plač v razmerju s porastom cen življenjskih potrebščin. Zelimo, da bi se tako zgodilo, a ne samo stavbincem, ampak vsem, tudi viničarskemu delavstvu. Kaj bo z nami? Naše plače ne gredo nikamor navzgor! Kako naj si pomagamo, ko je sila že na vrhuncu? Ali naj se tudi mi poslužimo zadnjega sredstva, stavke, ko ni od nikoder pomoči? Kako naj človeško živi viničarska družina s 6 člani, od katerih trije dela zmožni zaslužijo mesečno v srečnem primeru, če so vsak dan zaposleni, po 432 din, in to pri svoji hrani. Potem pa izdatki za slabšo pšenično moko, za koruzni zdrob in moko, za bučno olje, sol, petrolej, vžigalice, milo, sukanec za krpanje obleke, za šolske potrebščine, popravi-lobute in še vse ostalo — najnižje računano mesečno po 400—410 dinarjev, tako da ostane družini za nabavo obleke, perila in obutve ter za nabavo in popravilo raznega potrebnega orodja mesečno komaj 20—30 dinarjev. Računajmo pa, da morda viničar izkupi letno še za eno prodano tele, za jajca itd. do 200 din ali nekaj čez, da si pridela nekaj živeža in zabele, tako da bi vrednost tega prinesla toliko, da bi mogli računati mesečni zaslužek po 432 din (ker moramo upoštevati, da ima delo in zaslužek samo po 4, 5, 6 mesecev v letu, le silno redki kaj več), koliko bi potem viničarski družini ostalo na leto za obleko, perilo in obutev. Največ 250 do 350 din, kar je vsakakor mnogo premalo za šestčlansko družino. To bi bilo komaj za obutev.

Ali naj se potem čudimo, da hodi vedno manj viničarjev in članov njihovih družin k nedeljski maši ter tako doma postajajo vedno brezbriznejši za nadnaravno življenje, v vedno večjem sporu z božjo zapovedjo zaradi desete, potem sedme in še katere druge božje zapovedi. In vse to zaradi pomanjkanja praznične obleke. Ne smemo se nadalje čuditi, če ima vedno manj viničarskih družin v posteljah namesto čistega perila le slamo ali v raztrganih slamnicah koruzno slamo, že vso prepe-relo, pravo gnezdišče nesnage in mrčesa. Družine, ki imajo še kaj boljšega, imajo to iz prejšnjih boljših časov. Kolikor si ponekod nabavijo kaj novega, gre na račun pritrgovanja že

tako mnogokrat pičle in slabe hrane, na račun stradanja. Kako si moremo drugače razlagati dejanski položaj, da letos, sedaj v času zaposlitve in dela (od pol 5 zjutraj do 9 zvečer) toliko naših družin nima vsakdanjega kruha, ker ga ne zmore ali pa hrani zaslužek za nakup najpotrebnejše obleke in perila.

Temu je deloma vzrok lanska izredno slaba letina, predvsem pridelka krompirja. Glavni vzrok pa je v skrajno nizkih mezdah.

Naše delavstvo obupuje in kolne!

Na enem zadnjih občnih zborov viničarske organizacije je neki vinogradnik pripomnil, da bi pač morali viničarji postavljati svoje zahteve le v mejah gmotnih in gospodarskih možnosti vinogradnikov. Viničarji vemo, da ni mogoče iz enega dinarja vzeti dveh, vemo pa tudi, saj imamo dovolj dokazov, da tako nizkim mezdam viničarskega delavstva ni predvsem vzrok siromašnost vinogradnikov, marveč pomanjkanja socialnega čuta premnogh. Saj marsikateri siromašnejši vinogradnik bolje plača ali daje delavcem še hrano, kakor pa mnogi premožni in gospodarsko dobro stoječi vinogradniki. Res je, da so časi, ko so vinogradi donasili velike dobičke minili. Tega pa se mnogi nočejo zavedati. Dobiček mora biti čim večji, četudi bo zaradi tega delavec viničar poginjal od pomanjkanja.

Pozivamo odločilne ljudi, naj takoj ukredujejo potrebne korake za zaščito in zboljšanje naših plač, zaenkrat vsaj toliko, kakor se je to storilo za industrijsko delavstvo, to je da se tudi za viničarsko in poljedelstvo delavstvo izda potrebam delavstva ustrežajoča uredba o najnižje dovoljenih mezdah.

Da mora del delavstva — in to pri zaposlitvi in težkem delu, v agrarni državi, iz katere se na deset tisoče vagonov živeža kot nadprodukcija lahko vsako leto izvaža — stradati, je znak do skrajnosti neurejenih in nesocialnih razmer kljub vsem glasovom o izboljšanju konjunktura.

Zahtevamo, naj se dosledno izvaja novi vinski zakon! Koder more rasti pšenica in koruza, naj raste! Pri nas pa, kjer bi ta po strmih hribih ne uspevala, naj se pospešuje vinogradništvo, od katerega je odvisen obstoj tisočev in tisočev viničarjev in njihovih družin.

Pomanjkanje trpeči viničar.

Varčevanje

V vseh današnjih gospodarskih vprašanjih, tičočih se napredka delovnega ljudstva, igra brez dvoma varčnost in varčevanje veliko vlogo. Varčevanje je vsakemu človeku koristen inštrument za redno življenje. Seveda je pri sedanjih področjih delavskih razmerah težko govoriti in svetovati k varčnosti. Saj je delavec, mali kmet, pa tudi marsikateri obrtnik-samostojen rokodelc navezan na najboljše varčnost, če hoče živeti.

Zaradi špekulacije in rokovanja velikega kapitala imamo dandanes preživljanske razmere delovnega ljudstva v stanju nestalnosti. Delavske plače so malenkostne in izredno redko dosegajo dejansko potrebo preživljanja ene osebe, kaj šele družine. Na drugi strani ima pa špekulacija v rokah skoraj vso ljudsko prehrano, ki jo upravlja po dogovorih koristno za žepne špekulantov in na celi črti v škodo pozivalcev in pridelovalcev. Zaradi tega je vsakdo, ki živi od svoje delovne plače, v težkem položaju. Celo velikemu delu privatnih uradnikov in nameščencem gre v tem oziru trda. O državnih delavcih in nižjem uradništvu ni govoriti. Tu je videti vsako priporočilo k varčnosti kot šala.

Toda kljub vsej tej gospodarski mizeriji vidimo, da ljudje svoje skromne zaslužke dostikrat uporabljajo za nepotrebne in celo nekoristne stvari in namene. Vse to je zavrženo in za primer potrebe izgubljen. V takih primerih je varčevanje potrebna čednost! Da bi se škodljiva zloraba izdatkov za nepotrebne reči omejila, so prijatelji ljudstva zamislili in ustanovili hranilnice in posojilnice, ki najvproti mogoče nizkim obrestim hranijo ljudem prihranke in prav tako proti nizkim obrestim posojajo za gospodarstvo kredita potrebnim osebam. V Sloveniji je poleg drugih posebno dr. J. Ev. Krek širil, gojil in priporočal tako posojilništvo, ki naj izbiro dno oderuštvo. Mož-duhovnik je videl v dovoljnih zaslužkih in varčevanju delovnega ljudstva

materialno blagostanje in moralno zadovoljstvo naroda. Skušnje so pokazale, da je v hranilništvu, če ne zapade bankarstvu in sistemu kapitalizma, skrita ogromna gospodarska moč naroda.

Tudi delavstvu so potrebne lastne hranilnice in posojilnice, če se hoče oprostiti raznih neprilik v primeru da kdo potrebuje pomoči. Toda delavstvo ima ogromno nalogo, da v svojih gospodarskih panogah tudi samo poseže v dejanja. To pa bo moglo le tedaj, če bo imelo na razpolago lastna sredstva. »Prva delavska hranilnica in posojilnica v Ljub-

Delavci na Muri v borbi zaboljšanje plač

Po pogodbi med Jugoslavijo in bivšo Avstrijo regulira vsaka država svoj breg Mure, ki razmejuje obe državi. Za to regulacijo nakaže ministrstvo za gradnje vsako leto nad milijon dinarjev. Bolj kot kjerkoli drugje, pa je pri teh delih v veljavi načelo, da se mora z malo denarja izvršiti veliko dela. Plače naj bodo čim nižje in delavci tako čim dalj zaposleni. Zaradi tega mnenja Murske terenske sekcije so delavci pri regulaciji plačani komaj po 2,50 din na uro, za celih 1,75 din nižje kot delavci pri regulaciji Save, ki jo izvršuje banska uprava v lastni režiji.

Lani je delo na Muri prevzelo gradbeno podjetje Tomažič iz Ljubljane. Ker je delo pri regulaciji rek priznano in tudi plačano kot eno najtežjih ter je delavcem pri regulaciji Save priznana tudi strokovna usposobljenost ter plača od 3,75 do 4,50 din na uro, je umevno, da so delavci na Muri sprejeli plače po 2,50 din kot nezadostne in si hoteli s pomočjo JSZ izboljšati položaj. Na zahtevo JSZ, da se plače povišajo kakor na Savi, je gradbeno podjetje zavzelo odklonilno stališče, ker da je računalo pri prevzemu dela s plačo 2,50 din, ter je spomenico oddalo Murski terenski sekciji kot podlago za bodoči preračun.

Ker smo to delo, kjer je zaposlenih 161 delavcev in se tam tudi izdelujejo za regulacijo potrebni cementni kvadri, smatrali za gradbeno industrijo, je JSZ zahtevala uveljavljanje minimalne mezde, ki je za gradbeno industrijo določena 2,75 din. Ker je bila tudi inspekcija dela mnenja, da je to delo industrijsko, je gradbeno podjetje

ljani, ki posluje v prostorih Jugoslovanske strokovne zezve, Miklošičeva cesta 22, je začela sedaj novo življenje. Gospodarska kriza preteklih let jo je sicer v razmahu ovirala, ali ustaviti utripanja ni mogla. Sedaj se je pričelo novo življenje, ki obeta dobrega sadu, če bo krščanska delavska organizacija storila svojo nalogo in vlagala svoje odviške v lastni hranilnici. Kajpada velja to tudi za posamezne delavce.

Delavska hranilnica in posojilnica sprejema hranilne vloge proti 3 do 4% obresti, posojila pa daje po 6 do 7% obresti.

Delavci in nameščenci, ne pozabite gesla: Svoji k svojim!

Jože Gostinčar.

pristalo na plačilo minimalnih mezd in sporočilo JSZ ter delavstvu, da bo izplačalo tudi razliko za nazaj. Toda terenska sekcija je podjetju odsvetovala uveljavljanje min. plač z motivacijo, da je to delo obrtno in zanj velja minimalna plača 2,50 din ter da je plača 2,75 din previsoka za nadaljnje preračune. To je sekcija storila kljub temu, da ji je JSZ že davno sporočila zahteve delavstva in obrazložila položaj tamošnjega delavstva. Gradbeno podjetje je nato seveda ostalo pri starih plačah 2,50 din.

Kers cene živil ob nemški meji višje ko druge, plače so pa pri gradnji cest, ki jih vrši banska uprava v svoji režiji tudi po Štajerskem, kjer so delavci organizirani, od 3 din naprej, je seveda stališče šefa terenske sekcije povzročilo silno razburjenje med delavstvom. Obratni zaupniki so komaj preprečili stavko.

JSZ je na odločilnih mesta naredila vse potrebno, da bo oblast gledala na delo teh ljudi z drugačnimi očmi. Po bankski upravi je zahtevala, da ministrstvo za gradnje predpiše na podlagi člena 7. uredbe o minimalnih mezdah za dela na Muri pri licitaciji nadaljnjih del minimalne mezde v višini plač, ki jih prejema delavci pri regulaciji Save, to je od 3,75 do 4,50 din na uro.

V korist države je, da delavcem na meji Nemčije take plače, kot jih prejema delavci drugod. Že bivša Avstrija je delo na svojem bregu Mure plačala več ko šestkrat višje kot pri nas. Sedaj bodo te plače verjetno še višje. To naj bo tudi zgled za naše ljudi obvarujemo ne le socialne, ampak tudi narodne škode.

list — pomeni gladovno stavko prebivalstva proti ostalemu svetu, da se prihrani čim več denarja za sirovine. S tem se vojna navadno končuje, ne pa začenja...

To bi bil močen vzrok, da do vojne ne bo tako lahko prišlo. Seveda s pogojem, da vse miroljubne in demokratske države dajo v svoji politiki izražajo teji svoji velikanski premoči, da se sporazumejo in vsakemu napadalcu resno zagroze, da ga bo minila volja izzivati brez tveganja.

Nadaljnji bolj pojav kot dokaz za tako optimistično mišljenje je nedavno sklenjeni italijansko-britanski sporazum. Pred kratkim je neki zagrebški list napisal, da je Britanija velesila, ki polagoma »zahaja«, ker se na nebu pojavljajo nova sonca. Ta list je presojal po velikih gestah, po osvojitvi Abesinije, po proglašnem protektoratu nad mohamedanskim svetom, po propagandi v Egiptu, Tunisu, Arabiji. Ali sedaj je naenkrat prišlo presenečenje. Po sklenjenem sporazumu se je ta vihar zlil v ozko strugo, vrača se k staremu razmerju med Britanijo in Italijo. Britanija prav za prav ni nič izgubila, Italija nič dobila. Dve najvažnejši vprašanji, Abesinija in Španija, s tem nista rešeni. Z obeh strani so izrazili željo, da se vse rešuje nekako tako, kakor je zahteval minister Eden. Sonce Vel. Britanije po vsem tem ne le, da ne zahaja, ampak mirno plava po nebu in celo sila skozi oblake. V istem času naroča bombnike v Združenih državah.

Mnogo večji povod za mir v Evropi se kaže na Daljnem Vzhodu. Po polnih devetih mesecih hudega vojskovanja, kjer ni bilo prizanešeno niti ostalim nevtralnim silam, ni Japonska iz-

vojevala niti ene odločilne zmage. Ne le to: Japonska je, namesto da bi zloмила duhovno odpornost Kitajcev, kakor vedno doslej — vzbudila državno in narodno zavednost Kitajske. Japonska se z vsakim dnem izčrpa, Kitajska postaja z vsakim dnem močnejša. Ni nam treba razbijati glav s tem, kje so postojanke ene ali druge vojske, ali je v tej in tej bitki poginilo 20.000 Kitajcev ali 5000 Japoncev — eno je gotovo: kakor hitro ni Japonska v prvem zaletu duhovno in tvarno zlomila kitajskega naroda, je vojno izgubila. Vse, kar je potem delala Japonska na Kitajskem, da niti ne omenjamo tistega smešnega postavljanja »kitajskih« vlad, vse to spominja na bankroterja, ki odpira večjo luknjo, da maši manjšo. Kakor privezan in prikovan na Kitajskem je nesposoben za vsako poseganje v svetovna dogajanja. Zato je Tokio zajokal nad britanskim italijanskim sporazumom. Japonska je namreč računala, da bo Britanija v Evropi tako zaposlena, da bo Kitajsko prepuščila lastni usodi.

Eden od napadalcev torej že dobiva po plečih. Čim vidnejši pa bo njegov poraz, toliko bolj bo to delovalo na razmere v Evropi.

V Španiji kljub temu, da doživlja napadalec uspehe, bo kmalu dve leti krvave vihre, a še vedno brez odločilne zmage. Če jo bo general Franco končno s toliko tujo pomočjo izvojeval — ali ne bo to Pirova zmaga na porušenem in okrvavljenem domačem ognjišču?

To sotojre močni nauki vsakemu prihodnjemu napadalcu. Če bosta o vojni odločevala vsaj nekoliko pamet in presojanje, potem upanje na mir ni zastoj.

(Nova riječ)

Časopisi pišejo:

O vojni nevarnosti...

»POLITIKA« v Belgradu poroča 21. aprila iz Londona v zvezi z naročilom 500 vojnih letal v Ameriki: »Dejstvo, da želi angleška vlada naglo dobiti te letal, ki bi jih sicer sama mogla zgraditi do konca tega leta, je razumeti tako, da angleška vlada misli, da je položaj v Evropi še vedno hudo napet in da se bo z veliko pospešitvijo oboroževalnega načrta znatno okrepilo angleško-francosko sodelovanje. Angleška vlada je ob priliki svojih naročil letal v Ameriki predvsem računala s svojim sodelovanjem na področju letalstva s Francijo v primeru spopada Francije s kako evropsko velesilo. Angleško-francosko sodelovanje je namreč v prvi vrsti zamišljeno na nagli angleški letalski pomoči Franciji...«

O češkoslovaški...

»L'EUROPE NOUVELLE« v Parizu piše o Češkoslovaški: »ČSR ima danes 160 divizij proti 400 nemškim. Češkoslovaške utrdbe so vsestranske in solidne, zmogljivost češkoslovaške vojne industrije pa je danes poleg nemške prva v Evropi. Češkoslovaška vojska bi sama lahko vsaj tri mesece zadrževala vsakršen predor in bi zavezniki tako lahko dobili dosti časa, da ji pridejo na pomoč. Vsak pa lahko ve, da bi napad na ČSR pomenil novo svetovno vojno in zato zelo tvegano pustolovščino... ČSR ima poleg zagotovila pomoči Anglije in Francije tudi zagotovljeno vojaško pomoč Sovjetske Rusije. Glede te oddaljenosti in vmesne države ne bodo nikaka ovira. Nedavno so v Moskvi izjavili, da je ruska armada tako organizirana, da more vsak dan z letali prepeljati v ČSR 50.000 vojakov z vsem vojnim materialom...«

O Španiji...

»TIMES« v Londonu pišejo v svojem uvodniku med drugim: »Čeprav se zdi, da je za republikance bitka vojaško izgubljena, nadaljujejo republikanski voditelji odločno borbo in si prizadevajo, da spreminijo poraz v zmago. V resnici končna odločitev v Španiji še ni padla... V začetku aprila je bil položaj za republikance dokaj neugoden; uspešna Francova ofenziva v Aragoniji je vrgla temne sence na prihodnost. Malodušnost se je širila... Kataloniji pa ni grozila samo fašistična, ampak še bolj anarhistična nevarnost. Anarhisti so grozili, da bodo pred umikom uničili vse... Odločen nastop predsednika republikanske vlade Negrina in spremembe v vojski pa so imele važen uspeh. Ugled oblasti se je dvignil, rezervisti so pohiteli pod zastave, da izpopolnijo vrzeli v vojski. Senca poraza, ki je že pokrivala republikansko Španijo, je obledela in zginila. Republikanska Španija je vstala okrepljena in strnjena... Vojaški položaj ustvarja vse mogoče razvojne možnosti in danes je težko reči, kakšna bo končna usoda Španije... Vojna sreča je opteča. Če bo Španija prepuščena sama sebi, to je, če se bodo umaknili tuji prostovoljci in čete,

« — Pripominjamo, da so »Times« priznalo najbolj resnicoljuben angleški dnevnik.

»HRVATSKI DNEVNIK« prinaša poročilo »Daily Herald« iz Londona: »Vrhovno poveljstvo nad italijanskimi kopenskimi silami v Španiji ima italijanski pehotni general Berti, ki zapoveduje trem pehotnim divizijam, trem topniškim brigadam in trem oddelkom tankov. Nemci imajo v Španiji nekaj tisoč strokovnjakov... Italijani imajo v Španiji 96 velikih bombnikov, 80 hitrih bombnikov, 285 lovskih letal in 10 opazovalnih zrakoplovov. Nemške letalske sile so pod poveljstvom generala Veitha, ki zapoveduje oddelku bombnikov »Kondor« s 149 aparati, osmim eskadram lovskih letal »Messer-schmidt«, dvema eskadram bombnikov »Heinkel 51«, dvema eskadram opazovalnih letal in 100 raznim drugim letalom. Tujcev je v španski vojski okoli 60.000, od teh posebno strokovnjakov letalcev, topničarjev, strojnih strelcev in posadk za tanke...«

O »boljševiških« Kataloncih...

Agencija »HAVAS« javlja 23. aprila: »Predsednik katalonske demokratske zveze je poslal kardinalu državnemu tajniku Pacelliju brzojavko, v kateri ga prosi, da sporoči sv. očetu hvaležnost katalonskih katoličanov za kanonizacijo katalonskega svetnika Salvadora de Jurta.«

Svetovni mir

Sedaj okoli velike noči so ljudje v svoji vražji hitrici nekoliko postali, da se vprašajo, kam drve. Ko se ob prihodu pomladi proslavlja tisti, ki je samo nasprotje vsemu, kar vlada danes na svetu, se je vsakdo zavedel, da se nad nami dviga Cezarjev bojni meč, ne pa blagoslavljaljoča Jezusova roka. Ideja, pravica in svoboda se umikajo surovi sili. Kakor da bi bila sila edina usoda človeške zgodovine. Kakor bi se nahajali na večer usodnega spopada, pekla na zemlji. Kakor bi povsod hudič zbiral svoje sile. Ponekod že gori in divja uničevanje.

Ali kakor koli vse kaže, da ni več izhoda, vendar mnogi še niso izgubili upanja, da je mogoče uničiti hudiča v človeku — ko bo jasno spoznal, kaj ga čaka...

Francoski tednik »Regards« objavlja, da se je medtem, ko se je dvignil indeks svetovne produkcije v kapitalističnih državah od 100 v l. 1929. na 101,4 konec l. 1937., dvignil indeks oboroževalnih stroškov v istem času od 100 na 165! Vemo, kdo nosi odgovornost za to pomnoženo oboroževanje. Toda pisatelj opozarja na silno premoč miroljubnih držav. Premoč v denarju in orožju. USA, Francija in Britanija imajo zlate rezerve konec leta 1937. skupno za 10.547.000.000 dolarjev. Od leta 1929. so narasle rezerve za pet milijard. Nemčija. Italija in Japonska so imele v tem času samo 409.000.000 dol. Njihove zlate rezerve so se od leta 1929. zmanjšale za 1 milijardo. Vojnih ladij so zgradile miroljubne države v tem času mnogo več, kot ostale (oklopnic 38 eni, 20 drugi itd.) Avtarkija — pravi

Razgled po svetu

Novo dobo evropske politike pomenja angleško-italijanska pogodba, ki je bila podpisana za veliko noč. Končno je s tem potrjen propad Društva narodov in pa sistem kolektivnih pogodb. Anglija je vsa leta vodila nejasno in nedoločeno politiko. Sedaj je dokončno pokopala Društvo narodov. Začenja se s tem nova doba zgolj dvostranskih mednarodnih pogodb, temelječih na imperialnih interesih in vojaških ozirih. Staro razdobje skupne in vzajemne varnosti pred napadalci bo zaključilo priznanje osvojitve Abesinije in Španije. Italijanski »prostovoljci« bodo zapustili Španijo, ko tam ne bodo več potrebni generalu Francu.

Angliji so primorane slediti ostale države. Francija že vodi razgovore z Italijo. Pričakujejo, da bo prijateljska pogodba med Francijo in Italijo sklenjena še pred prihodom Hitlerja na obisk v Italijo. Tudi Češkoslovaška pri tem položaju ni hotela zaostati in je priznala osvojitve Abesinije. Napovedujejo nadaljnjo sklenitev dvostranskih pogodb med Anglijo in Nemčijo ter Francijo in Nemčijo.

Razmerje med Nemčijo in Italijo ni povsem jasno. Ne ve se, ali je Nemčija popolnoma zadovoljna z novimi pogodbami, ki jih sklepa Italija. Pojasnila angleških vladnih krogov o prijateljski pogodbi z Italijo so zelo skromna. Zelo značilno pa utegne biti to, da vladno časopisje poudarja proti angleški opoziciji, češ, da bi opozicija ne nastopala tako proti vladni politiki, ako bi imela v rokah vse informacije, ki jih ima vlada.

Prihodnje zasedanje Društva narodov, kjer bo stavljen predlog za priznanje osvojitve Abesinije, je kljub vsej moči, ki jo imajo velesile, vendarle za velesile neprijetno. Pred Društvo narodov misli zopet osebno priti sam abesinski cesar in protestirati proti temu, da se nasilna osvojitve Abesinije sankcionira kot gotovo dejstvo. Tudi zunanji minister Španije Del Vayo je napovedal svoj prihod

Slava, ki jo poje desničarsko časopisje po Evropi k novemu razvoju dogodkov, je zelo preuranjena. Bodočnost je temna, kot je bila doslej. Kdaj stopi novo prijateljstvo med Anglijo in Italijo v veljavo, je še zelo negotovno. Pa tudi če se pogodba uveljavi, je polno negotovnosti o bodočnosti. Kako bodo potekala pogajanja z

Nemčijo? Kako se bodo urejevala razmerja v Srednji Evropi, ki za Sredozemljem tudi pride na vrsto? Kakšne zahteve bo postavil Hitler? Mir je še vedno na slabih nogah, kot je bil.

Francosko delavstvo se je vrnilo na delo. Toda negotovo je, koliko časa bo nova Daladierova vlada mogla vzdržati mir. Delavstvo je sedanji zunanji politiki Francije zelo nasprotno. Po stavki so se plače nekoliko zboljšale, a 40 urni delavnik se je zvišal na 45 urni, kar pomeni udarec za strokovne organizacije. Najhuje pa je, da nova vlada pripravlja poseben zakon proti stavkanju. Ako bo tak zakon res predložen, bo v strokovnih zvezah ponovno zavrsalo. To bi zopet omajalo Daladierovo vlado, ki bi zgubila tiho podporo ljudske fronte in bi bila odvisna samo od desnice in centra. Težka notranje-politična kriza Francije bi se zopet pokazala.

Pomemben mednarodni dogodek so zadnje zmage kitajske vojske proti Japoncem. Japonci so doživeli celo vrsto hudih porazov. Kitajska vlada izjavlja, da šteje njena armada dva milijona dobro izvežbanih mož in da se vežba nadaljnjih 8 milijonov vojakov. Ruska vlada je obljubila kitajski vso pomoč z dobavo orožja. Na drugi stra-

„Borba krščanskih strokovničarjev za nov red“

Pod tem naslovom je prevedel in izdal Milan Valant brošuro Medn. zveze kršč. strokovnih organizacij, ki obravnava v petih člankih vprašanje novega reda. Preden pridem k prestavi sami, se mi zdi potrebno, da izpregovorim prej o brošuri sami.

Brošura sama, ki nosi naslov: **Pota k novemu redu**, ima na pol znanstveni značaj. Čeprav jo je izdala zveza, vendar poudarja v uvodu, da niso misli, ki jih obsegajo posamezni sestavki, njen uradni program v pogledu poti k novemu redu, ampak da je za svoje delo vsak pisatelj sam odgovoren.

Kljub temu so ti sestavki važen donos k razčiščenju vprašanja o stanovski družbi. Iz sestavkov odločno zveni protest, da si lastijo nekatere politične stranke pravico, da govore o stanovski ureditvi države v smislu okrožnice Quadragesimo anno in v smislu

ni pa govore poročila o notranjih nemirih na Japonskem. Japonska je tudi v izredno težkem gospodarskem položaju. Nadaljnje zmagovanje kitajske vojske utegne imeti zelo daljnosežne posledice tudi za evropsko zunanjo politiko.

Kunschak, stari avstrijski krščanski socialist, je zaprt. Kunschak je predstavljal v Avstriji najbolj zavedne krščanske strokovničarje. Bil je dosleden demokrat. Zagovarjal je sodelovanje s socialnimi demokrati ter se do kraja upiral Dollfusovim nameram, ko je ta uvajal avtoritarne režim. Vlada ga je sicer odrinila, toda krščansko delavstvo je stalo večidel za njim. Tudi ta zadnja preskušnja ne bo strla njegove želje volje.

Gospodarstvo

Tovarne cementa v Dalmaciji so popolnoma ustavele delo. Na zalogi imajo blizu 7000 vagonov cementa, ki ga ne morejo prodati.

Velika ležišča petroleja so odkrili v Iraku v Mezopotamiji. Izrabljali jih bodo Američani, in sicer družba Standard Oil Company.

Avtomobilov so izdelale leta 1937: USA 4.810.000, Anglija 508.000, Nemčija 326.000, Kanada 205.000, Francija 200 tisoč, Rusija 200.000, Italija 57.000.

Vrednost svetovne trgovine se je povečala v letu 1937. proti letu 1936. za 23,7%.

katoliških načel, ki nasilno od zgoraj navzdol uvajajo neke sisteme, ki nimajo z bistvom stanovske ureditve družbe nobene skupnosti (bivša Avstrija, Portugalska). Prav tako zavračajo stanovsko ureditev družbe po zgledu fašizma. V sestavkih poudarjajo pisatelji, kaj pomeni stan in katera pota vodijo do stanovske ureditve družbe. Ta pot mora voditi od spodaj navzgor, po skupnem sodelovanju in sporazumu.

Kakor že rečeno tvori ta brošura važen donos k razčiščenju o stanovski družbi, četudi ni tega vprašanja obdelala v celoti. Vsakomur, kdor se peča s temi in drugimi socialnimi vprašanji, bi ne smela ostati tuja in bi se moral seznaniti z njeno vsebino. S tega stališča je bila prestava v slovenski jezik zaželena in velikega pomena.

Toda kdor se loti prestave, poleg tega še z izrečnim dovoljenjem izdajatelja, mora strogo gledati na to, da ohrani smisel, namen in tudi značaj originala. O prestavi, katero je oskrbel g. Valant, ne morem tega trditi.

Prevajalec je značaj brošure popolnoma skvaril, ker je vrnil razne citate, ki imajo tendenciozni pomen. Prestava je izgubila znanstveni značaj in je padla na nivo navadne agitatorične brošure. Najmanj pa spada v značaj originala »dodatek«, da se izrazim po domače: »Kakor pest na oko.«

Prestava sama je slaba, težka in večkrat neumljiva. Prevajanje ni tako lahko, kakor bi si kdo predstavljal. Zaradi tega bi se moral prevajalec skrbno pripraviti in se posvetovati. Če bi napravil to, bi prav gotovo odpadel težki in skoraj neprebavljivi slog. Prevajalec bi se moral zavedati, da je nemščina močna v samostalnikih, slovenski jezik pa v glagolih. Zaradi tega bi se moralo marsikaj razčleniti, da bi mogel govoriti v slovenskem jeziku.

Če bi napravil to, bi se skoraj gotovo ne pripetilo, da bi bil podan napačno tudi smisel, kar se je žal pripetilo ponovno prevajalcu v tej brošuri.

Kljub tem napakam je brošura vredna, da jo prečitamo in preštudiramo. Kakor že omenjeno, bomo našli precej novih smernic v tem, kaj je stan, odnosno po katerih potih pridemo do pravilne stanovsko urejene družbe.

Anton Marinček.

NAMEŠČENCI, člani naše organizacije, ki ste v zaostanku s članarino, poslužite se poslanih položnic in nakažite prispevke! Pridobivajte novih članov med svojimi znanci! Na delo za napredek naše nameščenske strokovne organizacije!

Žiri. Dne 4. maja 1938 bo ob 8 zvečer v Društvenem domu na Dohračevi delavski sestanek naše skupine čevljar-skih pomočnikov. Ker se ga bo udeležil tudi zastopnik centrale in bomo obravnavali važne in zanimive stvari, prosimo, da se vsi gotovo in točno udeležite.

Novice iz naših skupin

Preserje pri Kamniku

Dne 10. aprila smo imeli lep sestanek, na katerem je poročal tov. Grošelj. Pokazal nam je krvavo potrebnost delavske organizacije. Sklenili smo, da organiziramo vse delavstvo v podjetju ali izven njega, ker je od moči naše organizacije odvisen tudi naš gospodarski in socialni položaj v podjetju. — Odslej bomo imeli strokovne sestanke vsak mesec, kjer bomo korenito predelali socialno zakonodajo. Vse tovariše in tovarišice pa pozivamo, da se teh sestankov redno udeležujejo.

Jesenice

Dolžnost vseh članov je, da se naše skupne maše udeležijo. — Sv. maša bo v župni cerkvi in ne na Savi, ker ne maramo spet doživeti kaj podobnega, kakor lani, ko nam je bila sv. maša odpovedana.

Kolektivna pogodba, ki smo jo lani podpisali skupno z NSZ in ZZD, toda brez SMRJ, nam je marsikaj vzela in pustila tudi več vprašanj odprtih. Zato smo predlagali skupno z NSZ sklenitev novega dostavka, ki je bil potreben zaradi povečanja tovarne in glede na novo visoko peč. Dodatek nam je prinesel nekaj izboljšanj, vendar še ne vsega, kar bi bilo treba urediti. Delo za uveljavljenje tega dodatka sta imeli samo JSZ in NSZ, dočim je ZZD sodelovala samo pri podpisovanju.

Sedaj je tovarna sprejela spet nad 100 novih delavcev. Od JSZ predlaganih delavcev so sprejeli na Jesenicah samo 6, na Javorniku pa 4, kar je veliko premalo. Protestiramo proti takemu načinu sprejemanja, ker vemo, da je odpadlo na NSZ in ZZD gotovo po kakih 40 novo sprejetih delavcev.

Nova skupina JSZ

Dne 24. aprila se je vršil ustanovni sestanek delavcev usnjeno galanterijske stroke in sedlarskih pomočnikov v restavraciji »Novi svet« v Ljubljani.

Sestanek je vodil tov. Tone Fajfar. V debato je posegel tudi tov. Toman. Sestanka se je udeležilo nad 30 pomočnikov. Pozorno so sledili izvajanju zastopnika centrale, ki je v nazornem govoru nanizal težave borbe, ki jih bojuje dandanes delavstvo in ki tudi nas še čakajo. Navzoči so živahno posegali v debato ter na koncu izbrali izmed sebe pripravljalni odbor, ki bo do ustanovnega običnega zbora vodil zbiranje članov, da bo naša organizacija čim številnejša. Zavednost pristopivših in izvoljenih članov nam je poročstvo, da gremo tudi v naši stroki boljšim časom nasproti.

Delavska tiskarna

Nujno prosimo tiste strokovne skupine, ki nam še niso sporočile naslovov zaupnikov za Delavsko tiskarno, da to takoj storijo. Javornik naj pošlje pristopno izjavo. Zaupnik iz Škofje Loke naj pošlje podpisane pristopnice. — Zadržniki, ki so prejeli naše dopise, naj nam odgovore, če še niso. Pridobivajte novih združnikov!

Kongres Jugorasa

V nedeljo in ponedeljek, na pravo-slavno veliko noč, se je vršil v Belgradu kongres Jugorasa, delavske sekcije JRZ. Kongresa se je udeležila tudi delegacija Zveze združenih delavcev pod vodstvom predsednika Prežlja. »Slovenski delavec« je o tej nameri sramežljivo molčal. Zakaj neki?

Popravek

V oglasu g. Strniša Franca, lastnika čevljarne in trgovine s čevlji v Kranju, se nam je v velikonočni številki vrnila pomota. G. Strniša namreč nima podružnice svoje znane in priznane trgovine s čevlji na Jesenicah, ampak ima svojo trgovino le v Kranju. Pač pa pošilja izdelke svoje čevljarne svojim odjemalcem na Jesenice le proti naročilu v Kranju.

Nova kolesa

kakor tudi nadomestne dele kupite najugodnejše pri ključavničarstvu in prodaji koles

Maksim Kosec

M e n g e š Društveni dom 55

Viničarji

Ljutomer. Na razpravo pred viničarsko komisijo je bila vabljen inozemska vinogradnica Beatrice Lukezi-Palli, zoper katero je predlagal razpravo viničar tov. Koroša Ivan. Vinogradnica ni prišla na razpravo, temveč je poslala nepooblaščenega zastopnika. Razprava se ni vršila. Čez nekaj dni pa je oskrbnik teh viničarij povabil strokovnega tajnika, da naj se pride v zidnico pogajati za viničarja. Dobil je odgovor, naj pride oskrbnik na pogajanja v pisarno SZV v Ljutomer, ker so tam uradni prostori, ne pa v zidnici. Tako se je zgodilo, da je oskrbnik prišel v našo pisarno ter s seboj privedel kar dva zastopnika. Vpričo viničarja smo se končno sporazumeli, tako da bo viničar prejel 800 din. Vse je zastopal tov. Tomažič Franc.

Sv. Barbara v Halozah. Na razpravi pred viničarsko komisijo se je zagovarjala vinogradnica Zomer Barbara, zoper katero je vložil pritožbo bivši viničar tov. Emeršič Franc. Vinogradnica je viničarju plačala vse dnine po

5 din dnevno, le viničarske nagrade ni hotela plačati. Izgovarjala se je, da se za kako nagrado nista nikoli pogodila. Zastopnik viničarja pa je odločno izjavil, da se za kako nagrado ni treba pogajati, ker je že določeno v uredbi § 6., da mora viničar nagrado dobiti. Po daljši razpravi je prišlo do sporazuma, tako da je vinogradnica Zomer Barbara takoj plačala 500 din. — Takoj zatem se je vršila druga razprava, katero je predložila viničarka Meznarič Zofija zoper svojega bivšega vinogradnika Zemljariča Antona. Viničarka je predložila svoje zahteve, toda ne natančno, ker se je izkazalo, da je marsikaj dobila od svojega gospodarja v naturalijah, kar je na razpravi priznala. Ker sta oba rečna in sta imela zelo zamotane protiterjatve eden proti drugemu, je viničarska komisija sklenila, da vinogradnik plača viničarki 105 din, s čimer sta se oba strinjala. Drugim viničarjem pa naj bo to za zgled, da naj si točno zapisujejo datume za mezde, kaj in koliko so dobili, pa naj bo to v denarju ali v naravi. Mnogokrat pridejo viničarji in vinogradniki s takimi predlogi, da se najboljši pravnik ne bi spoznal.

Velika Nedelja. Tukaj je vinogradnik g. Kuharič odpovedal viničarju kočno meseca decembra, letos meseca marca pa ga je vprašal, zakaj se še ni izselil, ker da si je že najel drugega viničarja (seveda mlajšega). Viničar Rajh Martin oziroma žena se je pritožila na občino. Predsednik občine je sklical razpravo in na tej se je dognalo, iz katerega razloga bi se viničar moral izseliti? Stara sta, obnemogla, posebno mož, ki je že precej star. Vinograda je samo pol orala, zato je bilo težko obdržati dva. Medtem sta dobila kočno in je žena izjavila, da se bosta izselila. Za lanske storjene dnine dobila še 20 kilogramov koruzne moke. Tako se godi starim viničarjem. Nihče jih ne mara, ker ne morejo več delati.

Delavska PRAVICA

KLASIKO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročila na upravo, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi po ceniku — Telefon št. 4943. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izhaja za konzorij »Delavske pravice« Broško Zomer, Ljubljana. — Tiska Zadruga tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blejce)